

Кучер О. В.,
здобувач Луганського державного
університету внутрішніх справ
імені Е. О. Дідоренка
ORCID ID: 0000–0003–1996–8815

Науковий керівник:

М. А. Погорецький, доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правосуддя юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.3/206-214>

УДК 343.131

УЧАСТЬ ЗАХИСНИКА ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ ЗА ПІДОЗРОЮ У ВЧИНЕННІ СЛУЖБОВОГО ЗЛОЧИНУ

Анотація. Затримання особи за підозрою у вчиненні службового злочину містить потенційну загрозу порушення правоохоронними органами вимог КПК України з метою досягнення короткочасного медійного ефекту в частині демонстрації «ефективної боротьби» з білокомірцевою злочинністю. Втім допущені процесуальні помилки за активної позиції сторони захисту, як правило, нівелюють докази, зібрані з порушенням вимог чинного кримінального процесуального законодавства, що має наслідком ухвалення судами України виправдувальних вироків.

Мета статті полягає у дослідженні процесуальних питань, що виникають у зв'язку з порушенням правоохоронними органами процедури затримання особи, підозрюваної у вчиненні службового злочину.

Участь захисника на стадії затримання є важливою, бо саме на цьому етапі особа, яка потенційно підозрюється у вчиненні службового злочину, особливо потребує кваліфікованої правничої допомоги. Нерідко після фактичного затримання проводять допит особи, впізнання, а на клопотання затриманого слідчі вводять останнього в оману пояснюючи, що правова допомога захисником надається з моменту оголошення протоколу про затримання.

У контексті чинних положень ст. 208 КПК України підтверджено правильність думки про неправомірність деяких затримань, здійснюваних протягом останнього часу. Зокрема, непоодинокими є випадки затримання керівників центральних органів виконавчої влади (під час засідання Кабінету Міністрів України), народних депутатів (під час засідання Верховної Ради України або одразу після нього) за злочини, вчинені тижнями, місяцями, роками тому.

На практиці також трапляються випадки, коли захиснику не надають доступу до особи, яка була затримана на «місці злочину» чи «на гарячому» й доставлена до органу досудового розслідування, і яка потребувала негайної правової допомоги. Вирішення цієї проблеми вбачається у швидких діях захисника щодо надання максимально широкого публічного розголосу щодо вказаних незаконних дій органу досудового розслідування.

Законодавчого урегулювання потребує визначення змісту поняття «уповноважена службова особа», яка має право здійснювати затримання без ухвали слідчого судді або за її наявності. Висловлено думку, що до такої категорії осіб слід віднести працівників органів Національної поліції, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, органів Державного бюро розслідувань, органів Державної прикордонної служби України тощо.

Важливим аспектом надання правової допомоги особі, затриманій за підозрою у вчиненні службового злочину, є необхідність з'ясування всіх даних про особу підзахисного та обставини затримання: фактичний час, місце, чи затримувались з ним інші особи, чи повідомлено підстави затримання та процесуальні права, чи застосовувалась відео- (фото-) зйомка, що вилучалось під час затримання, чи проводиться особистий обшук, чи складались будь-які документи, чи відбирались пояснення і які саме, чи проводились із підзахисним будь-які слідчі дії тощо.

Рішення щодо подальшої процесуальної поведінки слід приймати тільки після обговорення з клієнтом позиції захисту, роз'яснення процесуальних прав та ст. 63 Конституції України. У разі, якщо клієнт погоджується давати показання, адвокат роз'яснює процедуру допиту підозрюваного, його права, обговорює зміст показань, питання, які необхідно з'ясувати.

Ключові слова: затримання, службовий злочин, підозрюваний, захисник, тимчасовий заповідний захід.

Постановка проблеми. У ст. 3 Конституції України проголошено, що людина, її права, свободи та законні інтереси визнаються в Україні найвищою цінністю, а їх утвердження та забезпечення є головним обов'язком держави. Кожен має право на свободу та особисту недоторканність, однак свобода окремої особи не є абсолютною, адже вона повинна враховуватися й поєднуватися з правами та свободами інших осіб у суспільстві.

Необхідність захисту прав, свобод та законних інтересів особи передбачає можливість застосування тимчасових заходів примусового характеру до осіб, які вчинили кримінальні правопорушення. З огляду на це, а також з метою досягнення завдань кримінального провадження в Кримінальному процесуальному кодексі України 2012 року (далі – КПК України) передбачена можливість затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, що певною мірою тимчасово обмежує її конституційні права і свободи до прийняття відповідного судового рішення.

Затримання особи за підозрою у вчиненні службового злочину (окрім висловлення/прийняття пропозиції, обіцянки й давання/одержання неправомірної вигоди; зловживання впливом) містить

потенційну загрозу порушення правоохоронними органами вимог КПК України з метою досягнення короткочасного медійного ефекту в частині демонстрації «ефективної боротьби» з білокомірцевою злочинністю. Втім, як правило, допущені процесуальні помилки за активної позиції сторони захисту нівелюють докази, зібрані з порушенням вимог чинного кримінального процесуального законодавства, що має наслідком ухвалення судами України виправдувальних вироків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати дослідження теоретичних та практичних питань інституту затримання особи висвітлено у працях таких дослідників, як І. М. Бацька, О. І. Білоусов, В. П. Бірюков, А. Я. Дубинський, Н. С. Карпов, М. М. Короткий, Є. І. Макаренко, В. О. Малярова, О. Г. Олександровський, М. А. Погорецький, М. М. Сербін, В. М. Тертишник, А. П. Черненко, О. К. Чернова та ін. Окремим аспектам проблем затримання присвячено монографії В. І. Борисова, Н. В. Глинської, В. С. Зеленецького, О. Г. Шило, А. П. Бущенко.

Проте, як свідчить практика, недостатньо дослідженими є питання порушення правоохоронними органами процедури складання та вручення протоколу

затримання особи, підозрюваної у вчиненні службового злочину; не зазначення в протоколі обов'язкових обставин застосування даного тимчасового запобіжного заходу. Відсутні практичні рекомендації щодо дій захисника у випадку недопущення до клієнта та в інших випадках, що і є **метою статті**.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Захист особи, яка затримана за підозрою у вчиненні службового злочину є однією з найбільш складних проблем як кримінального процесу в цілому, так і діяльності захисника. Указане питання постійно перебуває на вістрі актуальності, оскільки на момент затримання (фактично в екстремальних умовах) діють як слідчий (детектив) так і захисник, що нерідко призводить до невиправних помилок.

Окрім дослідники на підставі аналізу практики застосування положень ст. 208 КПК України, а також аносовані гучні затримання високопосадовців відмічають, що КПК України нерідко використовується, по-перше, як інструмент залякування, а по-друге, як засіб створення ілюзії протидії злочинності¹.

Відповідно до ч. 2 ст. 176 КПК України затримання є тимчасовим запобіжним заходом, який застосовується з підстав і в порядку, передбаченому цим Кодексом, а також входить до системи заходів забезпечення кримінального провадження (ч. 2 ст. 131 КПК України).

У абз. 5 п. 6 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 26.06.2003 № 12-рп/2003 затримання визначено як тимчасовий запобіжний кримінально-процесуальний захід, застосування якого обмежує право на свободу й особисту недоторканність індивіда².

Аналіз норм КПК засвідчує встановлення в кримінальному процесуальному законі таких різновидів затримання особи:

1) затримання на підставі ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на затримання з метою приводу (ст. ст. 187–191 КПК України);

2) законне затримання (ст. 207 КПК України);

3) затримання уповноваженою службовою особою (ст. 208 КПК України);

4) затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення за межами України (ст. 582 КПК України).

Окрім цього, відповідно до ч. 3 ст. 14 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» здійснюється превентивне затримання в районі проведення антитерористичної операції осіб, причетних до терористичної діяльності, на строк понад 72 години, але не більше 30 діб³. Усі названі різновиди затримання розрізняються за суб'єктами їх здійснення, підставами та процесуальним порядком.

Чинне кримінальне процесуальне законодавство не містить чіткого визначення цілей затримання. Водночас, як стверджують В. Фаринник і Д. Мірковець, затримання лише для з'ясування причетності особи до вчинення злочину й вирішення питання про застосування до неї запобіжного заходу за відсутності бажання в підозрюваного зникнути, продовжити злочинну діяльність або сховати (знищити) докази не зовсім виправдане, адже ці питання можливо вирішити й не затримуючи особу, анкетні відомості й місцезнаходження якої відомі органу розслідування. Свобода ж особи повинна обмежуватися винятково тоді, коли без цього неможливо забезпечити виконання поставлених цілей⁴.

¹ О Татаров, 'Кайданки на камеру: тенденція до проведення затримань без ухвали слідчого судді становить загрозу правам особи' (2016) 18 (1264) *Закон і бізнес* <http://zib.com.ua/ua/print/123397-tendenciya_do_provedennya_zatriman_bez_uhvali_slidchogo_sudd.html> дата звернення 02.12.2019.

² Справа № 1–15/2003: Рішення Конституційного Суду України у справі про гарантії депутатської недоторканності від 26.06.2003 № 12-рп/2003. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v012p710-03>> дата звернення: 02.12.2019.

³ Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 № 638-IV (2003) 25. *Відомості Верховної Ради України*.

⁴ В Фаринник, Д Мірковець, 'Затримання особи в новому Кримінальному процесуальному кодексі Украї-

Одним з найбільш застосовуваних видів затримання, у т.ч. у кримінальних провадженнях за злочини у сфері службової діяльності, є затримання уповноваженою службовою особою. У відповідності до ч. 1 ст. 208 КПК України уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;

2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин;

3) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ).

КПК України не розкриває поняття «уповноважена службова особа», що зумовлює відповідні проблеми застосування вказаної норм права. На наш погляд, такою особою є ті особи, яким відповідні повноваження надані КПК України та іншими законами України («Про Національну поліцію», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Національну гвардію України», «Про Службу безпеки України», «Про Державне бюро розслідувань» тощо). Отже, уповноваженою службовою особою є працівники органів Національної поліції, НАБУ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням

податкового законодавства, органів Державної прикордонної служби України та інших правоохоронних органів, яким у межах компетенції надано право здійснювати затримання особи¹.

Питання правомірності здійснення затримання особи з підстав, передбачених п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 208 КПК України, до початку досудового розслідування (тобто до внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР) не вирішено². Уважається, що в разі проведення фактичного затримання особи відомості про вчинення кримінального правопорушення негайно після його завершення повинні бути внесені до ЄРДР і лише тоді повинен складатися протокол про затримання.

Згідно зі ст. 208 КПК України уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану в учиненні злочину, за який передбачене покарання у вигляді позбавлення волі, лише у випадках:

– якщо цю особу застали під час учинення злочину або замаху на його вчинення (тобто коли особа безпосередньо вчиняла злочин або якщо ця особа з прямим умислом здійснила діяння, спрямоване на вчинення злочину, однак не довела його до кінця з причин, що не залежали від її волі);

– якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, у тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин.

Розглядаючи першу підставу, визначену п. 1 ч. 1 ст. 208 КПК України, О.А. Солдатенко зазначила, що визначення «особу застали» означає, що в момент вчинення злочину її було затримано і вона не встигла сховатися. «Під час вчинення

ни: окремі питання відповідності міжнародним стандартам і практиці Європейського суду з прав людини (2017) 6 Підприємництво, господарство і право 193–194.

¹ Ю Лук'яненко, О Юхно, *Затримання особи як захід забезпечення кримінального провадження* (Харків, Панов 2016) 112–117.

² В Фаринник, Д Мірковець, *Затримання особи в новому Кримінальному процесуальному кодексі України: окремі питання відповідності міжнародним стандартам і практиці Європейського суду з прав людини* (2017) 6 Підприємництво, господарство і право 194.

злочину або замаху» означає, що будь-то слідчий або інша уповноважена службова особа, чи будь-який громадянин, який не є працівником правоохоронного органу, був очевидцем вчинення злочину даною особою та її затримали. У такому разі важливими є два фактори. По-перше, особа, яка вчиняє злочин, має бути затримана саме в той момент, коли вона безпосередньо виконувала «об'єктивну сторону злочину», тобто на місці вчинення злочину. По-друге, «затримання» здійснює саме та особа, яка була очевидцем. Вираз «безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення» свідчить про те, що між моментом вчинення злочину і безпосереднім затриманням стався короткий проміжок часу, під час якого особа не встигла сховатися і ще не зникла з поля зору того, хто її переслідував¹.

Другою підставою є факт того, що очевидці, зокрема потерпілі, вкажуть на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин. Очевидцем є особа, яка була присутня в момент і в місці вчинення злочину і явно бачила того, хто його здійснює. Але очевидець – це потенційний свідок, який ще не став таким, оскільки як свідок він не був запрошений і допитаний, а ці процесуальні дії можуть бути здійснено також лише після внесення відомостей до ЄРДР. У даному разі йдеться про затримання до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, яке, відповідно до КПК України, також є неможливим.

Як відзначається, вимога щодо «безпосередності» у світовій практиці затримань не нова. Її можна тлумачити за аналогією з правилом «присутності» (in the presence requirement) в американській моделі затримання без дозволу суду. Так, відповідно до сталої судової практики США, підставою затримання без дозво-

лу суду є випадки, коли кримінальне правопорушення вчинене в присутності особи, яка проводить затримання².

Указана позиція підтверджує правильність думки про неправомірність деяких затримань у нашій державі. Так, інколи сторона обвинувачення неправильно застосовує положення ст. 208 КПК України й, по суті, проводить безпідставні затримання. Наприклад, непоодинокими стали випадки затримання в порядку, передбаченому ст. 208 КПК України, керівників центральних органів виконавчої влади (під час засідання Кабінету Міністрів України), народних депутатів (під час засідання Верховної Ради України або одразу після нього) за злочини, вчинені тижнями, місяцями, роками тому.

Водночас потребує вирішення питання про затримання особи через деякий час після вчинення злочину без судового дозволу. Як відомо, під час розроблення КПК України враховувався світовий досвід забезпечення прав і свобод людини, що стосувалося й проведення затримань у чітко визначених випадках: безпосередньо після скоєння злочину та за наявності обставин, які свідчать про те, що особа щойно скоїла злочин. Адже КПК України 1960 року дозволяв правоохоронним органам затримати особу незалежно від того, скільки часу після скоєння нею злочину минуло. Крім того, однією з рекомендацій Венеціанської комісії, яка міститься у висновку щодо проекту КПК, було визначення виключних підстав та умов затримання особи без ухвали слідчого судді, суду з урахуванням практики ЄСПЛ³.

Чинна редакція ст. 208 КПК України надає право працівникам правоохоронних органів (окрім як за вчинення тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, заархованого законом до під-

¹ О Солдатенко, 'Теоретичні та практичні питання затримання особи за чинним КПК України. Реформування органів внутрішніх справ: проблеми та перспективи (вітчизняний і зарубіжний досвід)' матер. міжнар. наук. – практ. конф. (Дніпропетровськ, Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ 2014) 96–97.

² В Фаринник, Д Мірковець, 'Затримання особи в новому Кримінальному процесуальному кодексі України: окремі питання відповідності міжнародним стандартам і практиці Європейського суду з прав людини'(2017) 6 *Підприємництво, господарство і право* 194.

³ О Татаров, 'Кайданки на камеру: тенденція до проведення затримань без ухвали слідчого судді ста-

слідності НАБУ) затримати особу виключно у випадках, якщо її застали під час учиненні злочину або безпосередньо після нього за наявності очевидних ознак, які вказують саме на цю особу як на злочинця. В інших випадках навіть за наявності доказів причетності особи до вчинення злочину й установлення її місцезнаходження правові підстави для її затримання відсутні. Наприклад, у разі впізнання свідком (потерпілим) через деякий час після вчинення злочину винної особи в громадському місці або наявності інформації про місцезнаходження злочинців. Єдиним законним шляхом є отримання дозволу слідчого судді на затримання з метою приводу такої особи. Але в цьому випадку особа попередньо повинна бути повідомлена про підозру, тобто набути статусу підозрюваного.

Очевидним, є необхідність у внесенні відповідних змін до ст. 208 КПК України, з метою однозначного розуміння «безпосередності» та «щойності». Оскільки вказані часово-просторові параметри «безпосередності» визначають зовсім короткий термін часу, на нашу думку, затримання в порядку ст. 208 КПК України повинно допускатися лише тоді, якщо з моменту вчинення злочину й до моменту фактичного затримання минуло декілька годин. Водночас застосування поняття «щойно вчинила злочин» повинно мати місце тоді, коли часова й просторова ознаки перебування особи щодо події та місця вчинення кримінального правопорушення дають підстави запідозрити її в цьому.

Відповідно до положень ст. 48 КПК України слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд зобов'язані надати затриманій особі чи особі, яка тримається під вартою, допомогу в установленні зв'язку із захисником або особами, які можуть запросити захисника, а також надати можливість використати засоби зв'язку для запрошення захисника.

Затримання особи є винятково важливим з точки зору надання їй своє-

часного правового захисту. Саме в цей період формується позиція підозрюваного по справі, набуваючи певного оформлення у протоколах його допиту. Якщо він дав показання у якості підозрюваного, в яких припустився різних помилок, то згодом складно переконувати слідство у помилковості цих показань. Крім того, сама присутність адвоката у кримінальному провадженні на цій стадії сприяє дотриманню стороною обвинувачення вимог закону, що регулюють затримання.

Втім, трапляються випадки, коли захиснику не надавали доступу до особи, яка була фактично затримана на місці злочину чи «на гарячому» й доставлена до органу досудового розслідування, і яка потребувала негайної правової допомоги.

Вирішення цієї проблеми ми вбачаємо у швидких діях захисника щодо надання максимально широкого публічного розголосу щодо вказаних незаконних дій органу досудового розслідування.

Під час затримання клієнта за підозрою у вчиненні службового злочину адвокату необхідно з'ясувати всі дані про особу підзахисного та обставини затримання: фактичний час, місце, чи затримувались з ним інші особи, чи повідомлено підстави затримання та процесуальні права, чи застосовувалась відео- (фото-) зйомка, що вилучалось під час затримання, чи проводився особистий обшук, чи складались будь-які документи, чи відбирались пояснення і які саме, чи проводились із підзахисним будь-які слідчі дії тощо. Обговорити з підзахисним позицію захисту та визначити подальшу поведінку під час проведення слідчих дій. Крім того, під час конфіденційного спілкування необхідно роз'яснити процесуальні права затриманому та ст. 63 Конституції України. Якщо клієнт погоджується давати показання, адвокат роз'яснює процедуру допиту підозрюваного, його права, обговорює зміст показань, питання, які необхідно з'ясувати.

новить загрозу правам особи' (2016) 18 (1264) Закон і бізнес <http://zib.com.ua/ua/print/123397-tendenciya_do_provedennya_zatriman_bez_uhvali_slidchogo_sudd.html> дата звернення 02.12.2019.

Про кожний випадок затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, уповноважена службова особа зобов'язана скласти протокол, в якому, крім відомостей передбачених ст. 104 КПК України, зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) затримання відповідно до положень ст. 209 КПК України; підстави затримання; результати особистого обшуку; клопотання, заяви чи скарги затриманого, якщо такі надходили; повний перелік процесуальних прав та обов'язків затриманого. Протокол про затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим. Копія протоколу негайно під розпис вручається затриманому, а також надсилається прокурору.

Якщо протокол затримання складається у присутності захисника, то, у випадку наявності процесуальних порушень з боку сторони обвинувачення чи недоліків у протоколі, необхідно обов'язково їх зафіксувати або у самому процесуальному документі, або на окремому аркушу та домогтися його оформлення в якості додатку до протоколу.

За змістом ч. 1 ст. 213 КПК України уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана надати затриманій особі можливість негайно повідомити про своє затримання та місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Якщо уповноважена службова особа, що здійснила затримання, має підстави для обґрунтованої підозри, що при повідомленні про затримання ця особа може зашкодити досудовому розслідуванню, вона може здійснити таке повідомлення самостійно, проте без порушення вимоги щодо його негайності.

Зауважимо, що відомості про спосіб повідомлення родичів та дані повідомлених членів повинні бути зазначені у протоколі затримання.

Відмітимо, що КПК України містить вимоги щодо негайного звільнення затриманої особи у випадку, якщо:

1) протягом 24 годин затриманому не вручено письмове повідомлення про підозру (ч. 2, 3 ст. 278 КПК України);

2) протягом 60 годин з моменту затримання особу не доставлено до слідчого судді для розгляду клопотання про обрання стосовного затриманого запобіжного заходу;

3) протягом 72 годин з моменту затримання слідчим суддею не постановлено ухвалу про застосування запобіжного заходу у виді тримання під вартою.

Водночас у КПК України не визначено, у якому процесуальному документі (акті) фіксується рішення про звільнення затриманої особи. Крім того, закон не містить вказівки про службову особу, уповноважену приймати рішення про звільнення затриманого у згаданих випадках.

Висновки.

Участь захисника на стадії затримання особливо важлива, бо саме на цьому етапі особа, яка потенційно підозрюється у вчиненні службового злочину, особливо потребує кваліфікованої правничої допомоги, оскільки нерідко після фактичного затримання проводять допит особи, впізнання, а на клопотання затриманого слідчі пояснюють, що правова допомога захисником надається з моменту оголошення протоколу про затримання. Покладення на захисника обов'язку використовувати всі вказані в законі засоби та способи захисту передбачає його постійну (з моменту вступу в справу), а не епізодичну діяльність, спрямовану на досягнення цілей захисту.

Перспективними напрямками подальшого удосконалення чинного КПК України є питання визначення кола уповноважених службових осіб, які мають право на затримання осіб за підозрою у вчиненні злочину, оскільки законом вони чітко не визначені. Крім того потребує законодавчого вирішення питання про затримання особи через деякий час після вчинення злочину без судового дозволу.

REFERENCE LIST

LIST OF LEGAL DOCUMENT

1. Sprava № 1–15/2003: Rishennya Konstytutsiynogo sudu y spravi za konstytutsiynym podanniam 56 narodnykh deputativ Ukrainy pro ofitsiine tlumachennia polozhen chastyn pershoi, tretoi statti 80 Konstytutsii Ukrainy, chastyny pershoi statti 26, chastyn pershoi, druhoi, tretoi statti 27 Zakonu Ukrainy «Pro status narodnoho deputata Ukrainy» ta za konstytutsiynym podanniam Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy pro ofitsiine tlumachennia polozhennia chastyny tretoi statti 80 Konstytutsii Ukrainy stosovno zatrymanna narodnoho deputata Ukrainy (sprava pro harantii deputatskoï nedotorkannosti) [Case № 1–15/2003 Judgment of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional petition of 56 people deputies of Ukraine on the official interpretation of the provisions parts of the first, third article 80 of the Constitution of Ukraine, parts of the first article 26, parts of the first, second, of the third article 27 of the Law of Ukraine «On the status of the people deputy of Ukraine «and on the constitutional submission Ministry of Internal Affairs of Ukraine on the official interpretation of the provisions of Article 80 (3) Constitution of Ukraine on detention of the people deputy of Ukraine (the case of guarantees parliamentary immunity)] vid 26.06.2003 < <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v012p710-03>> data zvernennya 02.12.2019 [in Ukrainian].
2. Pro borotbu z teroryzmom [On fight against terrorism]: Zakon Ukrainy № 638-IV vid 20.03.2003 (2003) 25 Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

ARTICLES

3. Tatarov O, 'Kaidanky na kamery: tendentsia provedennya zatryman bez ukhvaly slidchogo suddi stanovyti zagrozu pravam osoby [Handcuff on camera: tendency to carry out detention without the ruling of an investigating judge poses a threat to rights person] (2016) 18 (1264) Zakon i biznes < http://zib.com.ua/ua/print/123397-tendenciya_do_provedennya_zatryman_bez_uhvali_slidchogo_sudd.html> data zvernennya 02.12.2019 [in Ukrainian].
4. Farynyk V, Mirkovets D, 'Zatrymanna osoby v novomu Kryminalnomu protsesualnomu kodeksi Ukrainy: okremi pytannia vidpovidnosti mizhnarodnym standartam i praktytsi Yevropeiskoho sudu z prav liudyny' [Apprehension of a person in the new criminal Procedural Code of Ukraine: Certain issues of conformity to international standards and practice of the European Court of Human Rights] (2017) 6 Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo 192–196 [in Ukrainian].

AUTHORED BOOK

5. Lukianenko Yu, Yukhno O, *Zatrymanna osoby yak zakhid zabezpechennia kryminalnoho provadzhenia: monohrafiia* [Apprehension of a person as a measure of provision of criminal proceeding: monography] (Kharkiv, Panov 2016) 264 [in Ukrainian].

CONFERENCE PAPERS

6. Soldatenko O, Teoretychni ta praktychni pytannia zatrymanna osoby za chynnym KPK Ukrainy [Theoretical and practical question of apprehension of a person under the current of Criminal procedural code of Ukraine] Reformuvannya orhaniv vnutrishnikh sprav: problemy ta perspektyvy (vitchyzniani i zarubizhnyi dosvid): mater. mizh-nar. nauk. – prakt. Konf (Dnipropetrovsk, Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav 2014) 95–98 [in Ukrainian].

Kutcher O.,

*Applicant for Luhansk State University
of Internal Affairs Named by E. O. Diorenko
ORCID ID: 0000-0003-1996-8815*

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.3/206-214>

DEFENDER'S PARTICIPATION DURING APPREHENSION ON SUSPICION OF COMMITTING AN OFFICIAL CRIME

Annotation. *Apprehension of a person on suspicion of committing of an official crime contains a potential threat to the law enforcement bodies of the requirements of Criminal procedural code of*

Ukraine in order to achieve short-term media effect in the demonstration of «effective struggle» with white-collar Crime. However, there are no procedural errors under the active position of the protection party, as a rule, offset the evidence collected in violation of the current criminal procedure legislation, which results from the adoption by the courts of Ukraine of corrective proceedings.

The purpose of the article is to study procedural issues arising in connection with law enforcement agencies to detain a person suspected of committing a crime.

The defender's participation in the stage of detention is important, because at this stage, a person who is potentially is suspected in the committing of official crime is especially in need of skilled legal assistance. Often, after the actual detention, questioning persons, recognitions, and on the petition of detained investigators are misled by explaining that the legal aid to the defender is granted from the moment of announcement of the detention protocol.

In the context of applicable provisions of art. 208 the Criminal procedural code of Ukraine confirmed the correctness of the opinion on the wrongness of some detentores committed during the last time. In particular, there are numerous cases of detention of heads of central executive authorities (during the session of the Cabinet of Ministers of Ukraine), the deputies (during the session of the Verkhovna Rada of Ukraine or immediately after) for crimes committed by the weeks, Months, years ago.

In practice, the defender does not provide access to a person who was delayed to the «crime scene» or «under the hot» and delivered to the pre-trial investigation agency, which needed immediate legal aid. The solution to this problem is seen in the rapid actions of the defender to provide the widest possible public publicity of the mentioned illegal actions of the pre-trial investigation agency.

Legislative regulation requires the definition of the meaning of «an authorized service person», which has the right to conduct detention without the ruling of an investigative judge or if any. It is argued that such a category of persons should include employees of the national police, security authorities, bodies controlling adherence to tax legislation, detectives unit, internal control unit National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, bodies of state Bureau of Investigation, bodies of State Border guard Service of Ukraine etc.

An important aspect of providing legal assistance to a person arrested on suspicion of committing an official crime is the need to find out all the information about the person with the security and the circumstances of the detention: the actual time, place, or other persons who stayed with him or the grounds for detention and procedural rights have been reported, whether the video (photo-) shooting, which was seized during the detention, whether a personal search was held or any documents were selected, whether the explanations were selected or under-protective any investigative actions, etc.

The decision on further procedural behaviour should be taken only after the discussion with the client of the protection position, clarification of procedural rights and art. 63 of the Constitution of Ukraine. In the event that the customer agrees to give evidence, the lawyer clarifies the procedure for questioning the suspect, his rights, to discuss the contents of the testimony, questions to be seen.

Key words: *detention, office crime, suspect, defender, temporary preventive measure.*

Стаття надійшла до редакції журналу 02.12.2019.